

Uitgaven per diploma gedaald

Hugo Elbers

Publicatiedatum CBS-website: 24-06-2013

Verklaring van tekens

.	gegevens ontbreken
*	voorlopig cijfer
**	nader voorlopig cijfer
x	geheim
—	nihil
—	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2012–2013	2012 tot en met 2013
2012/2013	het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2010/'11– 2012/'13	oogstjaar, boekjaar enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

Telldesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2013.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

1 Inleiding

Het CBS heeft berekend wat het kost om een leerling op te leiden tot een bepaald niveau.

De gemiddelde route van groep 1 in het basisonderwijs naar een universitair masterdiploma kostte in 2010 bijna 160 duizend euro. Een jaar later daalden die kosten, gecorrigeerd voor inflatie, naar 158 duizend euro. De uitgaven aan een hbo-diploma daalden van 152 duizend tot 149 duizend euro. De hoogte van die uitgaven is mede afhankelijk van het voortraject.

Tussen 2010 en 2011 werden alle einddiploma's in constante prijzen goedkoper.

1.1 Gemiddelde route in constante prijzen (prijsniveau 2010)

Einddiploma	2010	2011
Primair onderwijs	53,5	52,4
Vmbo	93,5	91,7
Havo	94,7	92,9
Vwo	99,4	97,6
Mbo bbl	140,9	139,1
Mbo bol	131,6	129,4
Hbo	151,7	149,2
Wo (master)	159,8	158,2

2 Lagere uitgaven vooral door basis- en voortgezet onderwijs

Dat de diplomaprijzen per saldo daalden komt voornamelijk door het basis- en voortgezet onderwijs. In de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) van het mbo en in het wetenschappelijk onderwijs (wo) was er namelijk wel sprake van een stijging.

In de prijs van een mbo-opleiding die via de bbl wordt gedaan zitten relatief veel uitgaven van leerbedrijven voor de beroepspraktijkvorming (bpv). Die uitgaven namen toe. Hetzelfde geldt voor de uitgaven per student in het wo. Zodoende stegen de uitgaven voor een mbo-opleiding via de bbl en voor een universitaire opleiding. De daling in de voortrajecten was echter groter dan die stijging, waardoor de totaalprijs per diploma toch lager uitkwam.

De voortrajecten bestaan voornamelijk uit basis- en voortgezet onderwijs. De prijsdaling op die trajectonderdelen volgt op een decennium waarin vooral de klassen in het basisonderwijs kleiner werden en de huisvestingslasten en loonkosten in het voortgezet onderwijs toenamen. In 2011 bleef de ontwikkeling

van de cao-lonen echter achter op de inflatie waardoor ook de prijs voor het basis- en voortgezet onderwijs daalde. Dit effect werkt door in alle diplomaprijzen, omdat het basisonderwijs en voortgezet onderwijs vereist zijn voor alle diploma's.

2.1 Diplomaprijzen per traject via de gemiddelde route (prijsniveau 2010)

	Primair	Vmbo	Havo	Vwo	Mbo bbl	Mbo bol	Hbo	Wo (m)
<i>x 1 000 euro</i>								
2010								
Totaal	53,5	93,5	94,7	99,4	140,9	131,6	151,7	159,8
Totaal primair	53,5	53,3	48,8	48,0	56,6	53,6	49,6	48,2
Totaal vo	0,0	40,2	45,8	51,2	45,6	40,7	44,4	49,9
Totaal bve	0,0		0,1	0,2	38,6	37,3	11,4	1,4
Mbo-bbl	0,0				33,6			
Mbo-bol	0,0				5,0	37,3	11,3	1,2
Totaal hbo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,3	9,7
Totaal wo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	50,6
2011*								
Totaal	52,4	91,7	92,9	97,6	139,1	129,4	149,2	158,2
Totaal primair	52,4	52,3	48,0	47,2	55,5	52,6	48,8	47,4
Totaal vo	0,0	39,4	44,8	50,1	44,6	39,8	43,6	49,0
Totaal bve	0,0		0,1	0,2	38,8	36,9	11,0	1,1
Mbo-bbl	0,0				33,9			
Mbo-bol	0,0				5,0	36,9	11,0	0,9
Totaal hbo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,0	7,9
Totaal wo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	52,8

Betere brongegevens

Er zijn verbeterde brongegevens beschikbaar gekomen waarmee de uitgaven die leerbedrijven doen in het kader van de beroepspraktijkvorming worden berekend. De nieuwe uitkomsten toonden aan dat de uitgaven voor stages, zoals die in de beroepsopleidende leerweg (bol) van het middelbaar beroeps-

onderwijs (mbo) worden gevolgd, structureel hoger waren dan eerder was geraamd. Zij toonden ook aan dat de uitgaven voor de leerpraktijk in de beroepsbegeleidende leerweg van het mbo structureel lager waren dan eerder was geraamd. Die nieuwe uitkomsten hadden invloed op de uitgaven per diploma

3 Verschillen tussen gemiddelde en standaardroute het grootst in het mbo

De prijsverschillen tussen de gemiddelde en de standaardroute in 2011 varieerden van 0,6 duizend euro in het vwo tot 19,1 duizend euro in de bbl van het mbo. De verschillen tussen beide routes in het vwo zijn klein. Dit komt doordat 90 procent van de populatie die de diploma's via de gemiddelde route haalt bestaat uit leerlingen die de standaardroute volgen. Er worden dus relatief weinig omwegen gemaakt in het traject naar dit diploma.

In het wetenschappelijk onderwijs is het prijsverschil iets groter. Hier volgen ongeveer 7 op de 10 studenten de standaardroute. Van het deel dat via andere trajecten het wo-masterdiploma behaalt maakt een betrekkelijk kleine groep gebruik van de duurdere onderwijssoorten, zoals het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) of speciaal onderwijs.

In het vmbo, het mbo en het hbo is het beeld anders. Van de vmbo'ers halen ook 7 op de 10 leerlingen het diploma via de standaardroute, maar de overigen maken veelal gebruik van het lwoo of het speciaal onderwijs. Hetzelfde effect doet zich voor bij de mbo-diploma's; via de bbl in sterkere mate en via de bol in gelijke mate. Het prijsverschil tussen de routes in het hbo (11,7 duizend euro) is het vooral het gevolg van mbo-opleidingen die wel deel uitmaken van de gemiddelde route, maar niet van de standaardroute.

3.1 Diplomaprijzen per traject naar route

Einddiploma	2011 (prijsniveau 2010)	
	Gemiddelde route	Standaardroute
<i>x 1 000 euro</i>		
Primair onderwijs	52,4	47,8
Vmbo	91,7	82,0
Havo	92,9	90,1
Vwo	97,6	97,0
Mbo bbl	139,1	120,0
Mbo bol	129,4	118,3
Hbo	149,2	137,5
Wo (master)	158,2	154,3

3.2 Diplomaprijzen per traject via de standaard route (prijsniveau 2010)

	Primair	Vmbo	Havo	Vwo	Mbo bbl	Mbo bol	Hbo	Wo (m)
<i>x 1 000 euro</i>								
2010								
Totaal	48,5	83,5	91,8	98,8	121,3	120,2	139,7	154,4
Totaal primair	48,5	49,0	48,0	48,0	49,0	49,0	48,0	48,0
Totaal vo	0,0	34,5	43,8	50,9	34,5	34,5	43,8	50,9
Totaal bve	0,0				37,8	36,7		
Mbo-bbl	0,0				32,4			
Mbo-bol	0,0				5,4	36,7		
Totaal hbo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48,0	
Totaal wo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		55,6
2011*								
Totaal	47,8	82,0	90,1	97,0	120,0	118,3	137,5	154,3
Totaal primair	47,8	48,2	47,2	47,2	48,2	48,2	47,2	47,2
Totaal vo	0,0	33,7	42,9	49,8	33,7	33,7	42,9	49,8
Totaal bve	0,0				38,0	36,3		
Mbo-bbl	0,0				32,7			
Mbo-bol	0,0				5,3	36,3		
Totaal hbo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	47,4	
Totaal wo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		57,3

Standaardroute leidt rechtstreeks naar een diploma

De tabel 'uitgaven per diploma' gaat uit van twee statistische routes: de standaardroute en de gemiddelde route. De standaardroute bevat alleen de rechtstreekse trajecten naar een einddiploma. Bij een hbo-diploma tellen dan bijvoorbeeld alleen de afgestudeerden mee die via het basisonderwijs, de havo en het hbo een diploma hebben gehaald.

In de gemiddelde route zitten alle trajecten naar een einddiploma verwerkt; hbo-afgestudeerden die bijvoorbeeld ook speciaal of leerwegondersteunend onderwijs en/of mbo volgden tellen dan ook mee.

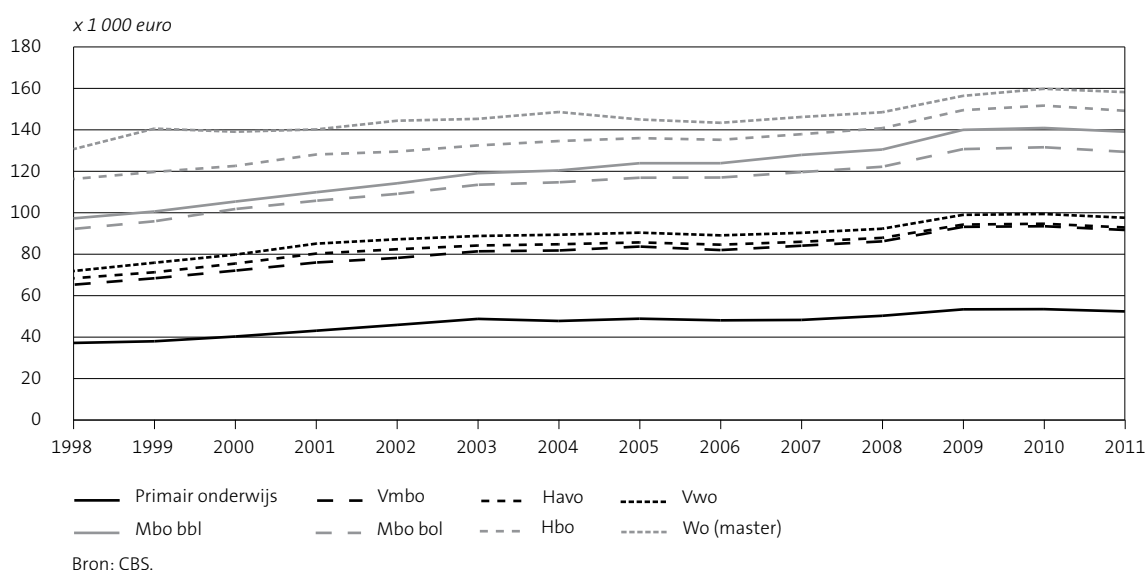
4 Diplomaprijzen sinds 1998 sneller gestegen dan inflatie

De ontwikkeling in de uitgaven per diploma varieert per diploma, maar vrijwel steeds (behalve in 2006) was er sprake van een stijging tussen 1998 en 2010. De kentering begint in 2009 in het primair onderwijs en zet in 2010 door voor alle diploma's.

De gestegen uitgaven voor het primair onderwijs verklaren de helft van de prijsstijging van een vmbo-diploma dat een leerling via de gemiddelde route behaalt (65,3 duizend euro in 1998 en 91,7 duizend euro in 2011). Een kwart van de stijging komt voor rekening van het lwoo. Niet alleen de prijs van het lwoo steeg, maar ook het gebruik ervan door vmbo'ers nam toe.

Voor een vmbo-diploma behaald via de standaardroute (59,7 in 1998 en 82,0 duizend euro in 2011) wordt bijna tweederde van de prijsstijging veroorzaakt door het basisonderwijs. De rest van de stijging zit dus in het voortgezet onderwijs zelf. De verwachte studieduur in beide routes (gemiddelde en standaard) verschilt marginaal. De omwegen via de diverse vormen van speciaal onderwijs leiden dus nauwelijks tot vertraging, maar wel tot een (hoger geprijsd) diploma.

4.1 Uitgaven per diploma via gemiddelde route (prijsniveau 2010)

De uitgaven per deelnemer per jaar in alleen het wetenschappelijk onderwijs zijn tussen 1998 en 2011 in totaal met 2 procent toegenomen. De prijs van een wo-masterdiploma via de gemiddelde route steeg echter in diezelfde periode met 27,5 duizend euro (van 130,7 naar 158,2). Een stijging die dus voor het grootste deel in het voortraject is gerealiseerd.

5 Toelichting

Uitgaven per diploma

De uitgaven per diploma omvatten het geld dat door de samenleving is besteed aan onderwijsinstellingen voor het verzorgen van gesubsidieerd onderwijs. Bij de uitgaven van de overheid aan onderwijsinstellingen betreft het onder andere de lumpsum financiering en de apparaatskosten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De uitgaven van huishoudens aan onderwijsinstellingen bestaan uit de les- en collegegelden aan bekostigde en particuliere onderwijsinstellingen, ouderbijdragen en uitgaven aan schoolactiviteiten. Onder uitgaven van bedrijven vallen de uitgaven die leerbedrijven doen in het kader van de beroepspraktijkvorming.

Buiten dit kader vallen uitgaven aan particulier onderwijs, onderzoek en ontwikkeling (R&D), studiefinanciering en uitgaven van huishoudens voor boeken en overige leermiddelen. Ook eventuele inkomsten van bedrijven in relatie tot de beroepspraktijkvorming blijven buiten beschouwing, evenals de eventuele vergoedingen die zij betalen aan duale leerlingen en stagiaires. In de diplomaprijs zijn de kosten van voortijdig schoolverlaten niet meegenomen.

De uitkomsten geven geen historisch overzicht van de gemaakte kosten, maar laten per jaar zien wat het opleidingstraject naar een bepaald diploma kost aan de hand van de onderwijsfinanciering en de werking van het onderwijssysteem in het betreffende jaar. De statistiek heeft als startjaar 1998.

De (im)materiële opbrengsten die een diploma genereert voor zowel de samenleving als het individu vallen buiten het bestek van de statistiek. De samenleving is gebaat bij een goed opgeleide bevolking. Door gebruik te maken van alternatieve routes naar een (hoger) einddiploma blijkt een deel van de studenten toch in staat te zijn alsnog het diploma te behalen.

StatLinetabel geactualiseerd

De StatLinetabel 'Uitgaven per diploma' is met de toevoeging van de uitkomsten van het jaar 2011 geactualiseerd. Ook is een deel van het onderliggende bronmateriaal verbeterd. De effecten daarvan zijn over de gehele tijdreeks teruggelegd.

Verder zijn in 2012 de cijfers over de onderwijsuitgaven voor de gehele tijdreeks herzien.¹⁾ De totale onderwijsuitgaven zijn hierbij naar boven bijgesteld. In die herziene cijfers zijn ontbrekende uitgaven toegevoegd en enkele bestaande onderdelen verbeterd. De nieuwe cijfers geven een beter en vollediger beeld van de onderwijsuitgaven. Ze voldoen daarmee aan de EU-verordening voor onderwijsstatistieken die per 1 januari 2012 van kracht is.

¹⁾ Zie: Toelichting op revisie onderwijsuitgaven 2012 en Onderwijsfinanciën; uitgaven aan onderwijs en CBS/OESO indicatoren.

De uitkomsten voor het jaar 2011 zijn voorlopig, omdat nog niet alle voor de berekening vereiste broninformatie een definitieve status heeft.

Constate prijzen

Voor de vergelijking in de tijd is gebruik gemaakt van uitgaven in constante prijzen. Hierdoor worden reële uitgavenveranderingen getoond ofwel de uitgaven gecorrigeerd voor inflatie. Hierbij is gebruik gemaakt van de zogenaamde BBP deflator.²⁾ Dit is de standaard methode voor de CBS statistieken over onderwijsuitgaven en de internationale statistieken. Het verschil tussen de meer bekende consumentenprijsindex en de BBP prijsindex als deflator is dat de eerste de waardeverandering van een Euro voor een gemiddelde consument uitdrukt en de tweede de waardeverandering van een Euro in de Nederlandse economie als geheel. Aangezien het meeste geld aan onderwijs niet door consumenten wordt uitgegeven, past het tweede concept beter bij het begrip onderwijsuitgaven dan het eerste.

Berekening uitgaven per deelnemer

De relevante uitgaven in het onderwijs worden voor de berekening van de uitgaven per diploma gerelateerd aan de aantallen deelnemers per jaar. De prijs van een diploma is dan het product van de uitgaven per deelnemer en de tijd die een deelnemer naar verwachting in het onderwijs doorbrengt.

Gebruikte afkortingen

vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
havo	hoger algemeen vormend onderwijs
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
vo	voortgezet onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
wo	wetenschappelijk onderwijs
mbo bbl	middelbaar beroepsonderwijs via de beroepsbegeleidende leerweg
mbo bol	middelbaar beroepsonderwijs via de beroepsopleidende leerweg
bve	beroeps- en volwasseneneducatie
bpv	beroepspraktijkvorming
lwoo	leerwegondersteunend onderwijs

Als geschreven is over het primair onderwijs wordt daarmee bedoeld de uitgaven in zowel het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs als het speciaal onderwijs. In de tabellen wordt steeds de term primair onderwijs gebruikt, ook als bepaalde onderwijssoorten buiten beschouwing zijn gebleven (zoals het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs in de standaardroute).

Maatwerktabel

De maatwerktabel bevat dezelfde gegevens als de StatLinetabel Uitgaven per diploma, maar dan in gedefinieerde vorm.

²⁾ Zie CBS Statline: CBS StatLine - Nationale rekeningen; opbouw binnenlands product (bbp).